

‘Voorkom hittestress bij vee!’

Dat de dolgedraaide vleesindustrie in Nederland zelfs in bedrijf blijft als dat eigenlijk niet meer verantwoord is, werd pijnlijk duidelijk tijdens de snikhete zomer van 2018. Amechtig hijgende varkens met het schuim op de wijd opengesperde bek probeerden nog wel verkoeling te zoeken, maar in een vrachtwagen waar de temperatuur oploopt tot ruim 40 °C is dat onmogelijk. “Ik heb dieren gezien die op het punt stonden te overlijden door de hittestress,” zegt Madelaine Looije van Eyes on Animals.

De Dierenbescherming werkte al eerder samen met de bevrogen mensen van deze organisatie om misstanden tijdens het vervoer van dieren aan te kaarten. Of het nu ging om kwetsbare jonge kalfjes die uit Oost-Europa werden gehaald of ‘uitgelegde’ kippen die daar juist heen moesten om er goedkoper te kunnen worden geslacht, de organisatie ging letterlijk door weer en wind om beeldmateriaal te verzamelen van de ontberingen onderweg.

DOOR MERG EN BEEN

Nu stond Madelaine echter te wachten bij de slachterijen om te inspecteren.

Want zolang de wagens rijden is er nog enige verkoeling, dus onderweg vindt niet het zwaarste leed plaats. Op de plek van bestemming daarentegen wel. “Vaak moesten de vrachtwagens uren stilstaan bij het slachthuis tot de varkens er eindelijk uit konden,” vertelt ze. “Wat je dan ziet, gaat door merg en been. Dieren proberen van alles om af te koelen, maar het lukt gewoon niet. Ze drukken zich tegen de ventilatoren, steken hun koppen naar buiten en door de snelle ademhaling gaan de buiken razendsnel heen en weer. Sommige varkens zijn in levensgevaar. Ze liggen languit op de grond, de bek wijd open.”

MEER DIERENLEED

Het helpt niet, net zo min als de veel te kleine ventilatoren die de slachterij soms neerzet, concludeert Madelaine. “Ze proberen ook wel verkoeling te krijgen door het asfalt nat te maken, maar dat werkt bij die extreme warmte juist averechts.” De dierenbeschermster merkte dat hierdoor de luchtvochtigheid in en rond de wagens door de onmiddellijke verdamping omhoog schoot en er alleen maar meer dierenleed ontstond. Volgens Madelaine is er een simpele oplossing. “Een tropenrooster, zoals we dat op scholen hebben. Daarnaast dienen slachterijen grotere wachtstallen te hebben, zodat de dieren niet in de snikhete trucks hoeven te blijven staan.”

'Wat je dan ziet, gaat door merg en been. Dieren proberen van alles om af te koelen, maar het lukt gewoon niet.'

TROPENROOSTER LOGISCH

Bert van den Berg en Lianne Stadig, experts op het gebied van de veehouderij bij de Dierenbescherming, gebruikten de bevindingen van onder meer Eyes on Animals om in het binnenkort te verschijnen rapport *Op de bres tegen hittestress* tot onderbouwde conclusies en aanbevelingen te komen. "Voor de sector en de overheid," aldus Bert, die beaamt dat een tropenrooster een logische stap zou zijn. "Dat betekent: afspraken maken over wanneer je rijdt, bijvoorbeeld 's morgens vroeg, minder dieren per keer, maar ook afspraken over wanneer vervoer echt niet meer verantwoord is. En dat vervolgens goed controleren."

GEEN WETTELIJKE BASIS

Hoewel er sinds 2016 een hitteprotocol is voor het vervoer van dieren bij extreme temperaturen, wordt uit het rapport van de Dierenbescherming duidelijk dat dit geen wettelijke basis heeft. De pluimvee-sector heeft zich er niet eens bij aangesloten, maar werkt met een eigen protocol. "Bovendien treedt het veel te laat in werking," vult Bert aan. "Dieren komen al in de problemen vanaf ongeveer 21°C; het protocol wordt van kracht bij 27°C." Ook slachthuizen kunnen veel doen om 'stuwings' te voorkomen. "Denk aan het realiseren van schaduwplekken of ruimten waarin dieren tijdelijk kunnen verblijven."

KLIMAATVERANDERING

Hete zomers zullen volgens deskundigen door de klimaatverandering steeds vaker voorkomen. Hoewel dat gegeven al genoeg zou moeten zijn, is het jammer dat er nog geen keiharde cijfers beschikbaar zijn om de noodzaak van een andere aanpak te illustreren. Maar Lianne weet dat bijvoorbeeld bij kippentransporten in de hete zomer van 2016 veel meer dieren doodgingen dan wat als 'normaal' wordt beschouwd. "Een sterfte tot één procent van de dieren bij transport wordt nog getolereerd. Daarboven is sprake van een overtreding. Gemiddeld genomen gebeurt dat twee keer per maand, tijdens de elf warme dagen in 2016 maar liefst dertien keer."

KLIMAATGESTUURD

Het pleidooi van de Dierenbescherming is helder: het protocol moet in werking treden bij 21°C en ook gelden voor pluimvee. Bij die temperatuur gaat een dier in actie komen: extra drinken, een koelere plek zoeken en in dit geval voor de eerste keer de veewagen op. Dat zijn enorm veel stressfactoren. Stijgt het kwik boven de 30°C? Dan dient transport verboden te worden, tenzij er met klimaatgestuurde veewagens wordt gereden die een aangename temperatuur garanderen. Boven de 35°C is transport onder geen beding toelaatbaar. Omdat de temperaturen bij vangen, laden en lossen van de dieren te hoog oplopen. Dit alles dient bij wet te worden geregeld en niet aan de sector te worden overgelaten. "De Brusselse normen laten een transport bij 35°C toe," legt Bert uit. "In ons land hoeven we dat niet klakkeloos over te nemen, maar kunnen we vastleggen dat transport boven de 30°C niet wordt getolereerd. Liever nog leggen we die grens bij 25°C."

DIT MOET VERANDEREN

Aangepaste regelgeving of onderlinge afspraken betekent dat de handhaving op orde moet zijn. "Dat is nu duidelijk niet het geval," zeggen Bert en Lianne. De inspecteurs van de Nederlandse Voedsel-

en Warenautoriteit (NVWA), die het welzijn van de dieren tijdens transport controleren, kunnen feitelijk niet zoveel met het protocol. Het is immers geen wet, maar een serie afspraken tussen bedrijven die klaarblijkelijk te vrijblijvend is. Dat moet veranderen, zo vindt de Dierenbescherming. In plaats van de algemene wettelijke bepaling dat het dierenwelzijn niet geschaad mag worden, zou de NVWA moeten werken met heldere instructies over wanneer een dier lijdt onder hittestress en ingrijpen mogelijk wordt. "Dit wetenschappelijk vast te stellen overzicht moet praktisch en toepasbaar zijn bij transporten en slachterijen," zegt Bert. Voor Madelaine van Eyes on Animals is de situatie nu al zonneklaar. "De dieren die ik gezien heb verdienen het om met respect behandeld te worden. Ook als het extreem heet is en ze in de laatste uren van hun leven verkeren." Misschien juist wel dan.

Boven de 35°C is transport wat de Dierenbescherming betreft onder geen enkel beding toelaatbaar